

ЯКУШКО Н.С., студент, НТУ «ХП»

СУТНІСТЬ РОЗРАХУНКІВ ЗА ДЕБІТОРСЬКО-КРЕДИТОРСЬКОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ

Сучасне суспільство не можливе без взаємодії між індивідуумами і їх об'єднаннями. Ці взаємовідносини засновані на процесі передачі з рук в руки на тих чи інших умовах того чи іншого ресурсу.

Будь-яку організацію використовуючи системний підхід, можна представити як певну систему, що складається з взаємопов'язаних частин. У процесі здійснення виробничої, господарської та фінансової діяльності організація набуває матеріальних і трудові ресурси, реалізує свою продукцію, роботу або послуги або здійснює інші операції, що дозволяють їй продовжити своє функціонування в подальшому. Таким чином, діяльність організації можна представити як кругообіг коштів, який включає в себе процес придбання, виробництва і реалізації.

У процесі придбання відбувається постачання сировиною, матеріалами, електроенергією та іншим необхідним для виробництва. Потім всередині організації, як системи, відбувається створення продукції або безпосереднє надання послуг. На етапі реалізації підприємство продає свою продукцію (роботи, послуги) та отримує кошти, які дозволили б розпочати заново кругообіг коштів, тобто повертається до процесу придбання.

Кругообіг коштів організації характеризує економічну сутність і зміст розрахунків. Так, придбання - це розрахунки з постачальниками сировини і матеріалів, інформації, капіталу. У процесі виробництва виникають розрахунки всередині самого підприємства: з підрозділами, з персоналом з оплати праці, з підзвітними особами. На етапі реалізації готової продукції, робіт, послуг виникають розрахунки покупців і замовників з продавцем. Таким чином, розрахунки є важливою складовою поточної фінансової діяльності будь-якої організації.

Законодавством не дано визначення поняттю «розрахунки», хоча в нормативних документах достатньо часто зустрічається цей термін. В економічній та юридичній літературі існують різні підходи до визначення зазначеного поняття, тобто виділяють правові та економічні точки зору, але всі вони зведені до оплати боргу, причому тільки грошовими коштами, ігноруючи тим самим усі різноманітні вживаних в даний час форм і видів розрахунків, що призводять до припинення зобов'язань.

З позиції бухгалтерського обліку, характерною особливістю розрахунків є одночасні з їх здійсненням зміни в структурі майна (дебіторська заборгованість) або

зобов'язання (кредиторської заборгованості) організації. У першому випадку при погашенні дебіторської заборгованості відбувається зменшення одного виду активу (права на отримання певної грошової суми) і збільшення іншого (грошові кошти), валюта балансу при цьому залишається незмінною. У другому випадку при погашенні кредиторської заборгованості зменшується валюта балансу з одночасним зменшенням не тільки суми самої заборгованості, але й розміру майна організації (грошових коштів або інших активів).

Розрахункові операції супроводжують діяльність будь-якої організації. В даний час існує безліч варіантів здійснення розрахункових операцій як всередині самої організації, так і з її контрагентами.

Розрахунки підприємств та організацій між собою, а також з органами фінансово-кредитної системи здійснюються здебільшого без участі грошей у формі готівки, тобто в безготівковому порядку. Суть безготівкових розрахунків полягає в тому, що платежі здійснюються шляхом переказу коштів із рахунку платника в банку на рахунок одержувача, тобто шляхом проведення відповідних записів за рахунками учасників розрахунків. Можливі також безготівкові розрахунки через залік взаємних вимог контрагентів, у тому числі за бартерними угодами. На відміну від готівкових розрахунків, коли платник зобов'язаний передати належну суму готівки безпосередньо одержувачу, безготівкові розрахунки здійснюються без реальної готівки.